

Anexa
Acordului pentru dezvoltarea și protecția operelor
pe noile rețele digitale

Situația actuală din România în ceea ce privește oferta legală de conținut creativ on-line, autorizarea utilizării operelor în mediul digital, a gestiunii colective în domeniu, a licențelor multiteritoriale și a pirateriei on-line este caracterizată astfel:

În prezent în România există o *ofertă scăzută de conținut creativ on-line* atât din punct de vedere al furnizorilor de conținut, cât și privind cantitatea și calitatea materialului oferit. Astfel, un număr foarte scăzut de furnizori de conținut creativ on-line își desfășoară activitatea pe piața din România, de exemplu site-uri de unde se pot descărca contra cost filme sau muzică. Marile platforme de conținut digital înglobează în special repertorii internaționale, în timp ce repertoriul local românesc este foarte puțin pus în valoare, în special raportat la tendința de globalizare a repertoriilor ce afectează repertoriile locale și împotriva căreia statele dispun măsuri concrete de evaluare și de punere în valoare.

Oferta și accesul la conținutul creativ on-line sunt limitate în prezent de prețul destul de ridicat al utilizărilor, de numărul mic al utilizatorilor și de pirateria on-line.

Un alt aspect îl constituie faptul că furnizorii preferă digitalizarea produselor comerciale, și nu a celor cu un conținut valoros și cu un impact ridicat asupra consumatorilor, de exemplu muzica clasică, filme românești etc.

Faptul ca legislația în domeniu conține anumite neclarități în ceea ce privește autorizarea furnizorilor și modalitatea de gestiune colectivă a conținutului on-line constituie un alt aspect problematic ce trebuie luat în considerare.

Insuficienta pregătire a autorităților cu atribuții în domeniul sancționării faptelor de piraterie on-line și lipsa informațiilor ce sunt furnizate acestora constituie un alt aspect ce trebuie analizat, deoarece a dus la aplicarea rezoluției de neîncepere a urmăririi penale pentru numeroase din cazurile în care existau indicii privind acțiuni de piraterie on-line.

În ceea ce privește gestiunea colectivă a conținuturilor creative on-line, în prezent este în vigoare o singură metodologie privind utilizarea operelor muzicale pe Internet, ce a fost semnată în anul 2004. În anul 2009, au fost inițiate negocieri între organismele de gestiune colectivă și asociațiile utilizatorilor privind utilizarea operelor muzicale, fonogramelor și videogramelor pe Internet. Negocierile au fost blocate încă din faza arbitrajului prin invocarea excepției de neconstituționalitate de către utilizatori, în prezent acestea aflându-se în curs de soluționare pe rolul instanțelor de judecată.

Legea nr. 8/1996 privind dreptul de autor și drepturile conexe în baza art. 15 reglementează dreptul de punere la dispoziția publicului în categoria dreptului de comunicare către public, cu precizarea că primul presupune utilizarea operelor și produselor purtătoare de drepturi conexe pe Internet.

Din punct de vedere al gestiunii colective, „dreptul de punere la dispoziția publicului on-line” se gestionează obligatoriu în mod colectiv, adică printr-un organism de gestiune colectivă în numele tuturor titularilor de drepturi, indiferent dacă aceștia au acordat mandat sau nu organismului de gestiune colectivă, numai pentru operele muzicale. În cazul fonogramelor și videogramelor, adică al titularilor de drepturi conexe, acest „drept de punere la dispoziție on-line” se gestionează pe baza mandatului special acordat în acest sens organismului de gestiune colectivă de către titularul de drepturi. Din acest motiv furnizorii de conținut trebuie să încheie contracte individuale cu titularii de drepturi conexe.

Numeroase dificultăți apărute în activitatea de gestiune colectivă privind conținuturile creative on-line, și nu numai, au fost determinate de faptul că între organismele de gestiune colectivă și furnizorii de conținut nu există o voință comună, un parteneriat privind promovarea și accesul în mod legal la cultură al consumatorilor finali.

Pe de altă parte, în universul rețelelor digitale, titularii de drepturi beneficiază de o mai mare libertate de alegere între exercitarea individuală sau gestiunea comună a drepturilor lor, în măsura în care pot să își exercite direct drepturile lor în rețeaua informatică mondială (recurgând la măsuri tehnice de protecție și la sisteme electronice de informație privind regimul drepturilor). Totuși, aceasta nu înseamnă că este neapărat în interesul titularilor de drepturi dacă optează pentru această din urmă soluție. Motivele pentru care gestiunea colectivă este uneori cea mai bună soluție pentru exercitarea drepturilor într-un mediu analogic (mai ales în cazul drepturilor de execuție) sunt la fel de valabile în mediul digital. În principiu, pentru anumiți autori și artiști interpreți și executanți care se bucură de o notorietate sau de o popularitate excepțională, este posibil să aleagă exercitarea drepturilor lor de manieră individuală. Experiența arată, cel puțin în cazul formelor tradiționale de gestiune colectivă, că această formă de „dizidență” și refuzul principiului solidarității poartă să se întoarcă nu numai împotriva ansamblului creatorilor ci, pe termen lung, și împotriva „individualiștilor” în cauză.

În contextul globalizării repertoriilor și al licențelor multi-teritoriale devine tot mai necesară și oportună digitizarea repertoriului local național de către organismele de gestiune colectivă. Mai mult decât atât, inventarierea operelor de toate genurile aflate în domeniul public sau clasificate în patrimoniul național dar și a celor pentru care nu au expirat termenele de protecție, și care, de exemplu, se află în arhiva Electrecord-ului sau a SRR ori SRTV, devine o prioritate națională.

Aspectul licențelor multi-teritoriale s-a concretizat prin faptul că, de exemplu, în domeniul muzicii, marii editori din străinătate au reprezentanți în România (EMI Publishing Romania, Universal Publishing Romania), repertoriile acestora fiind integrate în cadrul licențelor pan-europene, o parte din repertoriul local de asemenea fiind preluat.

Deși organismele de gestiune colectivă din România sunt afiliate la organizațiile non-guvernamentale care reprezintă interesele membrilor lor, pe plan european sau internațional (CISAC, AEPO-ARTIS, IFPI), repertoriul local românesc nu este integrat în bazele de date internaționale administrate de societățile autorilor sau organismele de gestiune colectivă ale titularilor de drepturi conexe similare, membre ale acestor organizații. Din acest motiv este necesară realizarea unei baze de date complete a repertoriilor organismelor de gestiune colectivă din România care să cuprindă și „operele orfane” pentru ca repertoriul național să fie pus la dispoziția consumatorilor din alte țări, în special în statele membre ale Uniunii Europene.

Referitor la pirateria on-line, incriminarea faptelor îmbracă forma infracțiunilor, însă acestea și-au dovedit ineficiența deoarece pentru foarte multe dintre cazurile instrumentate, așa cum am mai menționat, procurorii de caz au dat rezoluții de neîncepere a urmăririi penale, considerând că fapta nu prezintă pericol social. De asemenea, au fost înregistrate probleme procedurale legate în special de acordarea mandatelor de percheziție informatică, precum și privind obținerea informațiilor necesare instrumentării cazurilor (de exemplu, Internet Service Provider-ii nu au obligația de a comunica IP-urile clientilor).

Se poate aprecia că pirateria on-line se realizează în special prin două tipuri de tehnici: descărcarea printr-o rețea peer-to-peer, care constă într-un procedeu de schimb direct al fișierelor între utilizatorii conectați la Internet, care pun la dispoziție bibliotecile lor multimedia, și, reciproc, descarcă fișierele disponibile din partea altor utilizatori, și prin punerea la dispoziție de conținuturi încărcate/descărcate ilegal prin folosirea unor site-uri de pe Internet care găzduiesc aceste conținuturi.

Campaniile de conștientizare organizate de ORDA împreună cu alte autorități din domeniu, dar și de către organismele de gestiune colectivă (UPFR, AIMR) reprezintă un important punct de plecare pentru crearea unei conștiințe civice privind prejudiciile cauzate de pirateria on-line.

În acest sens, consumatorii finali trebuie informați asupra consecințelor negative ale pirateriei asupra veniturilor autorilor, bugetului de stat, locurilor de muncă, accesului la cultură, etc. Totodată, trebuie să li se asigure surse licite la prețuri accesibile nefiind suficientă abordarea punitivă.

Din aceste motive, în lupta contra pirateriei on-line se impune o abordare care să implice și consumatorii, precum și cooperarea dintre furnizorii de acces și de servicii, titularii de drepturi, consumatori și autorități.

Abordarea presupune o atitudine pedagogică, de sensibilizare a publicului larg privind importanța dreptului de autor și drepturilor conexe.

Miza o constituie pe de-o parte dezvoltarea noilor modele de afaceri (platforme multiple, care au evoluat până la triplei sau quadruplay) și a utilizării legale de conținut creativ on-line, și, pe de altă parte, accesul consumatorilor la cultură și cunoaștere.